

**Pathology Virtual in-service Training Systems for Teachers in
order to Improve and Promotion Professional Teaching Skills
Social Studies Teachers**

Mehdi Mirzaei*, Shahnaz Yavar, Mohammad Moein Baluti, Saeed Khanazar

1 .Expert in Elementary Education and Educational Technology, Education and Training of
Mosian Region mmirza1000@gmail.com 2 .PhD in Farhangian University, Allameh Amini
Campus 3. Expert in Secondary Education, Mosian Region Education and Training Department 4.
Deputy Director of Education and Innovation, Mosian Region Education and Training
Department

ABSTRACT

Background and Objective: The continuous education and training of teachers as the beating heart of the education system in the form of providing training courses while serving teachers can be used to upgrade, improve and improve the professional and career of teachers in the virtual and electronic kneworld. The purpose of this research is to investigate the opportunities and challenges of training courses at the same time service provided in the comprehensive management and training system of educators (LTMS), Rayadars management system and Meraat learning schools system in order to improve and improve skills. Teaching professions from the point of view of lesson social studies teachers in in the southern districts (Abdanan, Dareh Shahr, Badreh and Dehlan) of Ilam province in the academic year of 2023/2024. Method: This research was a part of applied research in a descriptive-survey manner and a researcher-made questionnaire was used to collect information, and the population size is 25 people and the sample size was 24 people (12 men and 12 women) using the Karjesi and Morgan method, cluster sampling was selected. Conclusion : It was found that the length of holding and recording scores in some systems, the lack of standard suitability of some test questions, the lack of necessary and sufficient supervision and security for the participation of each user in a self-actualized manner, the lack of two-way and active interaction of the user with Course instructors, excessive emphasis on quantitative evaluation and final grade, disconnection and connection and low speed of the Internet and problems of online payment of registration fee in some systems were among the most important challenges. Conclusion: In addition oto pathology, mentioned systems in the fields of goal setting, content and teaching-learning strategies, from the point of view of lesson social studies teachers, had a relatively favorable performance and caused they to know more about professional teaching skills such as: lesson planning, setting educational goals, assessment and Evaluation, familiarization with creative and diverse methods and models of virtual teaching, communication and classroom management and presentation of various assignments were skill oriented.

Keywords:

In-service
Training,
Teaching, Lesson
Social Studies
Teachers, Virtual
Systems ,
Professional
Skills .

¹ .Corresponding
author
Mmirza1000@
gmail.com

ISSN (Online):

DOI:

Received: 1403/02/09

Reviewed: 1403/05/31

Citation (APA): Mirzaee, M. (2025). Pathology Virtual in-service Training Systems for Teachers in order to Improve and Promotion Professional Teaching Skills Social Studies Teachers . *The Journal of Theory and Practice in Teachers Education*,

6(3), 95-117 <https://doi.org/10.12345/tej.12.10.112>

آسیب شناسی سامانه‌های آموزش ضمن خدمت مجازی فرهنگیان در جهت بهبود و ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای تدریس دبیران مطالعات اجتماعی (نمونه موردی: شهرستان‌های حوزه جنوب استان ایلام)

مهدی میرزایی*، شهناز یاور، محمد معین بلوطی، سعید خانه زر

۱. کارشناس آموزش ابتدایی و تکنولوژی آموزشی، آموزش و پرورش منطقه موسیان mmirza1000@gmail.com

۲. دکترای تخصصی دانشگاه فرهنگیان، پردیس علامه امینی ۳. کارشناس آموزش متوسطه اداره آموزش و پرورش

منطقه موسیان ۴. معاون آموزش و نوآوری اداره آموزش و پرورش منطقه موسیان

مقاله پژوهشی

چکیده

پیشینه و اهداف: آموزش و بهسازی مداوم معلمان به عنوان قلب تپنده نظام آموزش و پرورش در قالب ارائه دوره‌های آموزشی ضمن خدمت مجازی را می‌توان در راستای به روز شدن، بهبود و ارتقای حرفه‌ای و شغلی معلمان در دنیای مجازی و الکترونیکی دانست. هدف این پژوهش، بررسی آسیب شناسی سامانه‌های آموزش ضمن خدمت مجازی ارائه شده سامانه جامع مدیریت یادگیری و آموزش فرهنگیان (LTMS)، سامانه مدیریت یادگیری رایادارس (rayadars) و سامانه مدارس یادگیرنده مرآت (meraat) در جهت بهبود و ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای تدریس از دیدگاه دبیران درس مطالعات اجتماعی متوسطه اول و دوم در شهرستان‌های حوزه جنوب (آبدانان، دره شهر، بدره و دهلران) در استان ایلام در سال تحصیلی ۱۴۰۲/۱۴۰۳ بود. روش: این پژوهش جزء تحقیقات کاربردی و به شیوه توصیفی - پیمایشی بود و برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته، استفاده شد و حجم جامعه ۲۵ نفر بوده حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان تعداد ۲۴ نفر (۱۲ مرد و ۱۲ زن) با استفاده از روش نمونه گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. یافته‌ها: مشخص شد، طولانی بودن برگزاری و ثبت نمره در برخی از سامانه‌ها، نبود تناسب استانداردهای برخی از سؤالات آزمون‌ها، نبود نظارت و امنیت لازم و کافی برای شرکت هر کاربر به صورت خود واقعی، نداشتن تعامل دوسویه و فعال کاربر با مدرسان دوره‌ها، تاکید بیش از حد بر ارزیابی کمی و نمره نهایی، قطع و وصل شدن و سرعت پایین اینترنت و مشکلات پرداخت آنلاین هزینه ثبت نام در برخی از سامانه‌ها از مهمترین آسیب‌ها بودند. نتایج: در کنار آسیب شناسی، سامانه‌های مذکور در زمینه‌های هدف گذاری، محتوا و راهبردهای یاددهی - یادگیری، عملکرد نسبتاً مطلوبی داشتند و باعث شناخت بیشتر دبیران از مهارت‌های حرفه‌ای تدریس نظیر: طرح درس، تعیین هدف‌های آموزشی، سنجش و ارزشیابی، آشنایی با روشهای و الگوهای خلاقانه و متنوع تدریس مجازی، ارتباط و مدیریت کلاس درس و ارائه انواع تکالیف مهارت محور شدند.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

واژه‌های کلیدی:

آموزش ضمن خدمت، تدریس،

دبیران درس مطالعات اجتماعی، سامانه‌های مجازی، مهارت‌های حرفه‌ای

۱. نویسنده مسئول:

Fatimekhodaie@gmail.com

مقدمه

بهبود و افزایش مهارت‌های حرفه‌ای معلمان، نیازمند دستیابی جدید معلمان به تولنایی‌های بالقوه خود و آماده سازی کیفی برنامه‌های آموزشی ضمن خدمت بصورت مداوم و یکپارچه است. کارآموزی مداوم، ارائه خدمات مجازی به معلمان، تداوم سنجش و ارزیابی از آموخته‌های آنان و تلاش در جهت رفع نواقص و ضعف‌ها در جهت رشد حرفه‌ای آنان امری انکارناپذیر است (Nkechinyere Amadi, 2003).

در برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت به معلمان بصورت از راه دور و مجازی باید به داشتن تعاملات وسیع کاربر و مدرسان، کوتاه و مفید بودن دوره‌های آموزشی بصورت فشرده و تکمیلی، وجود نظارت و ارزیابی مداوم کاربر توسط مدرسان، تاکید بر ابزار مدرن و قوی برقراری ارتباط مجازی و تاکید بر هدف نهایی که همان افزایش کیفیت تدریس، فرآیند یاددهی معلمان و به روز رسانی اطلاعات علمی معلمان به جامعه هدف یعنی دانش آموزان داشت (Kokoc et al, 2011).

دوره‌های آموزش ضمن خدمت به عنوان بخشی از برنامه‌های توسعه، تحول و تعالی حرفه‌ای کارکنان اداری و غیر اداری در سازمان‌های امروزه، از جمله آموزش و پرورش که با خیل نیروهای مستعد انسانی یعنی معلمان مواجه است، به عنوان یکی از مهمترین راه‌های بهسازی و توانمندسازی حرفه‌ای نیروها و بالطبع آن تحول گرایی قلمداد می‌شود و اهمیت فراوانی یافته است. هدف از ارائه این دوره‌ها را می‌توان به روز شدن و به هنگام شدن معلمان و کارکنان به عنوان سرمایه‌های اصلی آموزش و پرورش در راستای بهبود و ارتقای حرفه‌ای - شغلی و تحول گرایی در این زمینه دانست. آموزش ضمن خدمت به آن نوع از آموزش گفته می‌شود که فرد پس از استخدام و در حین خدمت (ضمن خدمت) در دستگاه مربوطه بوده و هدف از آن هم آماده سازی افراد برای اجرای بهینه و به روز وظایف و مسئولیت‌های شغلی و حرفه‌ای بوده و بیشتر برای رشد و توسعه دانش و شناخت، بهبود و ارتقاء مهارت‌ها و ایجاد و یا تغییر دیدگاه‌ها، نگرش‌ها و انگیزه‌ها ارائه می‌شوند. به عبارتی دیگر، آموزش‌های ضمن خدمت معلمان را می‌توان مجموعه کنش‌های مجازی و حضوری برنامه ریزی شده و از پیش تعیین شده بصورت نظام مند و هدفمند در آموزش و پرورش دانست که با هدف افزایش کارایی، اثر بخشی و رفاه فرد و سازمان بوده که به بهبود و ارتقای سطوح دانش، مهارت و نگرش‌هایی که معطوف به بهبود عملکرد شغلی معلمان در زمان حال و آینده است، می‌پردازد.

آموزش ضمن خدمت از منظر جان اف می^۱ عبارت از: بهبود نظام‌دار و مداوم مستخدمین از نظر دانش، مهارت‌ها و رفتارهایی که به رفاه آنان در سازمان محل خدمتشان کمک نماید. به این ترتیب،

هدف آموزش‌های ضمن خدمت ایجاد توانایی بیشتر تولید، افزایش کارایی در شغل و مسئولیت فعلی و کسب شرایط بهتر برای احراز مقامات بالاتر می‌باشد (Abtahi, 2013).

در آموزش‌های ضمن خدمت باید به سطح واکنش (چگونگی احساس و نیاز معلمان)، سطح یادگیری (تعیین میزان فراگیری مهارت‌ها و حقایق معلمان)، سطح رفتاری (تعیین میزان تغییرات در رفتار معلمان) و سطح نتایج سازمانی (میزان تحقق اهداف سازمان) در دوره‌های ضمن خدمت توجه نمود (Alipour & Ghasemi, 2022).

استقرار دوره‌های آموزش ضمن خدمت به صورت مجازی مشکلاتی از جمله؛ تداخل زمان کار و حضور ور کلاس، تردهای زیاد در شهر و افزایش هزینه‌های جانبی را کاهش داده و یادگیری الکترونیکی بر آموزش سنتی معلمان، اثربخش‌تر است و موجب خرسندی معلمان را به عنوان یادگیرندگان فراهم می‌کند.

در زمینه مفهوم آسیب شناسی^۱، باید گفت: آسیب شناسی ابتدا فقط مختص علم پزشکی و زیستی در مورد مسائل انسان بود. ولی در قرن نوزدهم میلادی این مفهوم وارد علوم انسانی و علوم اجتماعی شد و تمامی پدیده‌ها را مورد مطالعه قرار داد. در تحقیقات مختلف تربیتی این کلمه در ارتباط با عدم کارایی، وجود مشکلات و مسائل، کمبودها و بررسی دلایل آن مورد استفاده قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر آسیب شناسی در علوم مربوط به آموزش و پرورش به معنای بررسی کمبودها، مشکلات، مسائل و عدم کفایت در فعالیت‌های آموزشی و پرورشی اشاره دارد (Salah, 2003).

امروزه به روز رسانی اطلاعات و آموخته‌های قبلی و ارتباط این آموخته‌ها با دانش جدید و به روز برای همه نیروهای یک سازمان امری مهم و حیاتی است و معلمان در وزارت آموزش و پرورش به عنوان بزرگترین وزارت خانه از لحاظ حجم نیروی انسانی از اهمیت بسزایی برخوردارند و برقراری، تدوام، انسجام نظام ضمن خدمت در آن به عنوان یکی از بازوان قدرتی مدیریت و بهره‌وری منابع انسانی مطرح می‌باشد و بدون تردید آسیب شناسی این دوره‌ها در جهت بررسی نقاط قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها می‌تواند نقشه راه را فراهم آورد.

دردنیای امروز هیچ سازمانی را نمی‌توان بی نیاز از آموزش ضمن خدمت کارکنان خود دانست. از این رو، ۱ درصد از اعتبارات جاری و عمرانی هر یک از دستگاههای دولتی بر اساس آیین نامه اجرایی ماده ۱۵۰ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور برای اجرای دوره‌های ضمن خدمت به صورت حضوری و مجازی کارکنان اختصاص داده شده است (Farsi, 2016).

اهمیت آموزش ضمن خدمت از آنجاست که یکی از موثرترین ابزارهای مقابله با تغییرات محیطی بوده و ضامن ارائه مناسب خدمات، بخصوص در سازمان‌ها می‌باشد که با فراهم آوردن امکان دسترسی کارکنان به آموزش‌های کوتاه مدت حضوری و مجازی سعی در افزایش توانایی‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌های آن‌ها دارد (Yazdani & Yaghoubi, 2016).

تغییرات روز افزون دنیای مجازی و فناورانه و نیاز به روزآمدی نیروی انسانی در هر سازمانی از جمله نظام آموزش و پرورش ایجاب می‌کند که معلمان به عنوان یکی از مهمترین ضلع‌های مثلث تعلیم و تربیت (معلم، دانش آموز و اولیاء)، همواره آماده پذیرش و شرکت در انواع دوره‌های بازآموزی و ضمن خدمت باشد و ناگزیر است اطلاعات خود بویژه در زمینه‌های شغلی، حرفه‌ای و مهارت‌های تدریس را افزون بخشد.

معلم عنصر کلیدی انتقال دانش و آموزش به دانش آموزان است و مهمترین عنصر نظام آموزشی در فریند یاددهی - یادگیری و معمار اصلی این نظام محسوب می‌شود. بنابراین موفقیت هر نظام آموزشی تا حد بسیار زیادی به دانش و مهارت‌های حرفه‌ای معلمان بستگی دارد و در این بین توانمند سازی معلمان و استفاده بهینه از ظرفیت‌ها و توانایی‌های آنها هم راستا با اهداف نظام تعلیم و تربیت، یکی از موثرترین شیوه‌ها در جهت ارتقاء بهره‌وری در سازمان آموزش و پرورش می‌باشد (Sharifi, 2023).

معلمان نقطه آغاز و عنصر اصلی هرگونه تحول در نظام آموزش و پرورش محسوب می‌شوند. پس برای اینکه بتوانند وظایف حرفه‌ای، تخصصی و تربیتی خود را بهتر انجام بدهند. لازم است به طور پیوسته امکان بهره‌مندی آن‌ها از آموزش‌های جدید و مهارت‌های تازه فراهم گردد. این مهم از طریق طراحی و اجرای نظام آموزش ضمن خدمت معلمان به نحوی که زمینه ارتقای علمی و تخصصی و به روز نمودن اطلاعات و کسب مهارت‌های جدید را امکان پذیر نماید میسر می‌شود. به دلیل اهمیت نظام تعلیم و تربیت در پیشرفت کشور، موضوع آموزش نیروی انسانی در آموزش و پرورش به ویژه آموزش معلمان نسبت به سایر حوزه‌ها از اهمیت و حساسیت بیشتری برخوردار است (Siraj Aldini et al, 2015).

دوره‌های آموزش ضمن خدمت برای معلمان می‌تواند باعث ایجاد و تقویت بنیه علمی آنان، حل مشکلات و نواقص یادگیری دانش آموزان، ارتقاء شغلی، رشد و توسعه مهارت‌های حرفه‌ای، پاسخگویی و بروزرسانی معلمان با تغییرات شتابان علوم مختلف از جمله علوم مربوط به آموزش و پرورش، ایجاد تجارب، فرصت‌ها، افزایش انگیزه‌های فردی، سازمانی و افزایش کارایی و استفاده بهینه از محتوا و برنامه‌های مختلف درسی و آموزشی شود (Sabzian et al, 2013).

با توجه به مسائل و مشکلات به وجود آمده در زمینه آموزش، تدریس و جنبه‌های تربیتی و روان شناختی پیش آمده در کلاس‌های درس برای معلمان که بیشتر معلمان و بویژه نومعلمان در مواجهه با این رویدادهای پیش بینی نشده دچار سردرگمی می‌شوند، کسب اطلاعات و دانش مجازی بصورت دوره‌های ضمن خدمت با بالاترین بازدهی می‌تواند نقطه عطفی برای به روز رسانی، بهبود و اصلاح این امور برای معلمان باشد.

استقرار نظام آموزش مجازی ضمن خدمت برای رفع نیازهای آموزشی در حین کار برای کارکنان دستگاهها از جمله آموزش و پرورش پدیده نوینی محسوب می‌شود. باید گفت: دوره‌های آموزش مجازی ضمن خدمت^۱ صرفاً به گذردادن یک دوره خاص از طریق رایانه اطلاق نمی‌شود. این نوع آموزش به شیوه‌های جدید ادغام منابع، تاثیرات متقابل، افزایش عملکرد و فعالیت‌های ساخته یافته آموزش گفته می‌شود و وسیله‌ای برای یادگیری از راه دور است (Yazdani, 2013). می‌توان اهمیت دوره‌های آموزش ضمن خدمت را شامل کارآموزی در سه حیطه ارائه انواع آموزش‌ها، برگزاری انواع کارگاه‌های آموزشی و برنامه‌های ارتقاء شغلی و حرفه‌ای با هدف افزایش بهره‌وری، کارایی و اثربخشی برای معلمان دانست.

با عصر انفجار اطلاعات و گسترش سریع و جذاب فناوری‌های متعدد مجازی، دوره‌های آموزش ضمن خدمت مجازی هم توانسته‌اند باعث افزایش در سهمیم شدن سطح دانش و شناخت، بهبود روش‌های تدریس و یادگیری و ایجاد و ارتقاء فرصت‌های رشد، توسعه و توانایی یادگیری یادگیری (فراشناخت) را در مورد موضوعات آموزشی و درسی را به نحوه مطلوبی برای معلمان فراهم سازد (Rolando & Luz, 2014).

فرصت‌های کارآموزی در قالب دوره‌های ضمن خدمت، توجه به آماده سازی معلمان، آماده نمودن محیط مجازی برای برگزاری آموزش دوره‌های ضمن خدمت، توجه به ویژگیها و خلاقیت‌های مجازی معلمان، کارایی مدرسان دوره‌ها، استفاده از تجهیزات و برنامه‌های نرم افزار جذاب مرتبط با آزمون‌های دوره‌های تخصصی ضمن خدمت برای معلمان، شبیه سازی مفاهیم دوره‌های مجازی متناسب با کلاس درس، توجه به کیفیت دوره‌ها بصورت پودمانی و تدریجی و نه صرفاً نهایی و تجمعی، توجه به کاربرد علمی روشها و فنون تدریس فعال و ایجاد تجربه سازی آموزشی و تربیتی مدون برای معلمان باید در آموزش دوره‌های ضمن خدمت مجازی معلمان مورد توجه قرار گیرد (Mouw et al, 2020).

شواهد زیادی نشان می‌دهد که حضور معلمان در محیط‌های مجازی چندگانه مربوط به آموزش دوره‌های ضمن خدمت می‌تواند باعث ایجاد فضایی غنی برای کارآموزی، ارتقاء شغلی و

تحصیلی، ایجاد انگیزش، تغییر دیدگاه‌ها و نگرش‌های قدیمی و سنتی، ایجاد نوآوری و خلاقیت، کسب تجارب و در نهایت رشد و توسعه حرفه‌ای آنان شود (Clandra & Puvirajah, 2014).

امروزه با توجه به تأثیر و حضور محسوس ابزار فناوری اطلاعات و ارتباطات که حوزه آموزش و پرورش، مستثنی از این نبوده، سامانه‌ها، دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های مختلفی از طرق مختلف مجازی برای به روزآمدی اطلاعات دانشی معلمان برگزار می‌شود و در این بین، حضور فیزیکی معلمان در کلاس‌ها و دوره‌های بازآموزی و ضمن خدمت تحت الشعاع این امر قرار گرفته است. دوره‌های ضمن خدمت مجازی و الکترونیکی معلمان که بوسیله سامانه‌های مخصوص به خود ارائه می‌شوند، می‌توانند به عنوان دوره‌های مفید و پربازده در این راستا عمل کنند که البته باید به بررسی آسیب‌های این دوره‌ها بویژه از دیدگاه خود مخاطبان یعنی معلمان پرداخت و در جهت بهبود و اصلاح این دوره‌ها برآمد و ضعف‌ها را تبدیل به قدرت و تهدیدها را تبدیل به فرصت نمود.

در سنجش و ارزیابی دوره‌های ضمن خدمت که بصورت آنلاین و از طریق ابزار مجازی و الکترونیکی برای معلمان ارائه می‌شود باید به مواردی نظیر: ارائه انواع برخوردهای آنی و فوری، تاکید بر نحوه یادگیری مداوم و تدریجی معلمان در طول دوره و پرهیز از توجه به نمره نهایی و گذراندن صرف دوره‌های آموزشی، تاکید بر محتوای مستقیم و بدون واسطه مربوط به امور تدریس فعال معلمان در کلاس درس، ارائه چارچوب ارزشیابی‌های سه گانه (تشخیصی، تکوینی و جمععی) در طول برگزاری دوره‌ها، ارائه سیستم تفسیر تعبیرات یکپارچه سنجش و ارزشیابی محتوای آشکار و پنهان دوره‌ها به معلمان و ارائه راهبردهای نوین جستجوگرایانه عملی برای سنجش و ارزیابی رضایت معلمان از نحوه برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت مجازی (Datta et al, 2021).

در نظام آموزش و پرورش کشور به دوره‌های آموزشی که برای معلمان و دیگر کارکنان نهاد آموزش و پرورش برگزار می‌شود، دوره‌های ضمن خدمت فرهنگیان می‌گویند و هدف عمده هم افزایش کارایی، اثربخشی، توانمندسازی و بروزرسانی اطلاعات و توسعه مهارت‌های حرفه‌ای معلمان و کارکنان است. این آموزش‌ها دو صورت حضوری (شرکت فیزیکی در کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی) و مجازی (سیستم‌های آنلاین) برگزار می‌شوند. سامانه جامع مدیریت یادگیری و آموزش فرهنگیان که به اختصار (LTMS) شناخته می‌شود، رسمی‌ترین و از بهترین، در دسترس‌ترین، پرتعدادترین، کاربردی‌ترین و با کیفیت‌ترین سامانه ارائه دهنده دوره‌های مختلف آموزش ضمن خدمت مجازی به جامعه فرهنگی کشور می‌باشد. در این سامانه هر فرهنگی (نیروی آموزشی و یا اداری) با کد پرسنلی و کد ملی پس از ثبت نام و ورود به سامانه، سامانه مواد آموزشی مختلف دوره ضمن خدمت را به صورت فیلم، فایل‌های Pdf و یا از طریق معرفی منبع در اختیار کاربران قرار داده و افراد باید در رأس ساعت در آزمون شرکت کرده و دارای زمان و تعداد سؤال مشخص با دوره و یا دوره‌های

مفاوت بوده و با موضوعات مختلف آموزشی، پرورشی، اداری، مالی، مهارت‌های هفت گانه کامپیوتری و... برگزار شده و حداقل نمره قبولی در هر دوره (۱۲) از (۲۰) می‌باشد. سؤالات آزمون‌های این سامانه برای کاربران بصورت چند گزینه‌ای (تستی، ۴ گزینه‌ای) می‌باشند.

در این سامانه جامع، دوره‌های آموزش ضمن خدمت به ۲ دوره، یعنی: دوره‌های عمومی و تخصصی شغلی تقسیم می‌شوند. سامانه (LTMS) زیر نظر مرکز برنامه ریزی و آموزش نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش قرار دارد. این سامانه علاوه بر معرفی، ارائه و ثبت نام دوره‌های مجازی ضمن خدمت، حاوی دوره‌های ضمن خدمت درون و برون سازمانی، فرم‌های اطلاعاتی، تابلوی اطلاعات، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌ها استانی و وزارتی، مسابقات و جشنواره‌ها و صدور آی دی کارت‌های آموزشی (سند هویت) هم می‌باشد. در سامانه LTMS بخش‌های مختلفی همچون: سرویس‌های میز خدمت، تابلوی اعلانات عمومی، پنل مؤسسات، فهرست دوره‌های ضمن خدمت، انجمن‌های علمی و آموزشی معلمان، مدرسان دوره، مؤسسات دارای مجوز، تیم ارزیابی شایستگی و سنجش صلاحیت، بازرسان حوزه مجازی، نیروهای مدارس غیر دولتی، نیروهای مدارس خارج از کشور و ... وجود دارد.

با توجه به اینکه هر سامانه ارائه دهنده خدمات آموزشی از دیدگاه کاربران بدون نقص و عیب نیست، لذا سامانه (LTMS) هم از این امر مستثنی نیست. سامانه مدیریت یادگیری رایادرس فرهنگیان (rayadars) زیر مجموعه‌ای از سیستم مدیریت یادگیری (LMS¹) می‌باشد که رویکردی چند مرحله‌ای و دوره‌ای برای کاربران دارد. این سامانه شامل متن، فیلم، بحث و گفتگو، تکالیف، آزمون، پرسش و پاسخ و محتوای گسترده می‌باشد.

سؤالات آزمون‌های این سامانه بصورت چند گزینه‌ای (تستی، ۴ گزینه‌ای) و (صحیح/غلط) می‌باشند. نمره قبولی ۱۲ از ۲۰ می‌باشد. موسسه مدارس یادگیرنده مرآت (meraat) در اجرای تبصره ماده (۵۹) قانون مدیریت خدمات کشوری و مفاد بخشنامه شماره ۱۵۵۵۸۵۰۵ بر اساس ضوابط و مقررات نظام آموزش کارمندان دولت و دستورالعمل‌های مربوطه، دوره‌های آموزشی بدو و ضمن خدمت مشاغل معلمان را بصورت مجازی در سه گروه از معلمان یعنی: پیش دبستانی و آموزش ابتدایی، علوم پایه (آموزش دبیران دروس تخصصی) و گروه مدیریت و مشاوره و واحدهای آموزشی برعهده دارد. این سامانه دارای کتابخانه دیجیتال و انتشارات هم هست. شعار مرآت، هم یاد دادن و هم یاد گرفتن بر ما می‌افزاید، است. چشم انداز این سامانه تربیت نسل یادگیرنده با پشتیبانی از مدارس یادگیرنده است و با مأموریت موقعیت‌های یادگیری روزآمد، مناسب و در دسترس برای تمامی ذی نفعان نهاد آموزش و پرورش به منظور بهبود توسعه انسانی، انتقال تجربیات مدرسه داری،

آموزش نیرو انسانی بصورت مداوم و عام و تخصصی با قصد توسعه آن با توجه بهپ آموزش در طول زندگی و افزایش مهارتهای شغلی و حرفه‌ای معلمان است. موسسه مرآت تمرکز خود را بر روی مهارت فردی، مدل‌های ذهنی، ساختن دیدگاه مشترک، یادگیری تیمی و تفکر سیستمی بنا نهاده است. دوره‌های آموزش ضمن خدمت مجازی مرآت شامل یک بازه ۱۰ روزه بعد از فرآیند ثبت نام و پرداخت هزینه است و سپس ورود به کلاس مجازی آغاز می‌گردد. در این بازه ۱۰ روزه، محتوای دوره مشاهده شده و در آزمون‌های مستمر فرد شرکت کرده و پس از نمره قبولی در هر مرحله در روز دهم، آزمون نهایی ارائه می‌گردد. فرصت شرکت در هر یک از مراحل آزمون ۲ بار است و نمره قبولی ۱۲ از ۲۰ می‌باشد و اگر فردی در بار اول نمره قبولی نگرفت می‌تولند، برای بار دوم مجدداً امتحان بدهد. آماده سازی و صدور گواهینامه برای فراگیر مستلزم شرکت در نظرسنجی و تکمیل پروفایل کاربری است.

با توجه به نکات فوق، هدف از انجام این پژوهش، بررسی آسیب شناسی سامانه‌های ضمن خدمت مجازی در قالب بررسی فرصت‌ها و چالش‌ها دوره‌های آموزش ضمن خدمت به عنوان مبحثی مهم در بهسازی نظام آموزش و پرورش، بویژه برای بهبود و ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای معلمان^۱، در حوزه تدریس^۲، در نیروی انسانی آن یعنی (دبیران درس مطالعات اجتماعی) با تمرکز بر خدمات ارائه شده در سامانه جامع مدیریت یادگیری و آموزش فرهنگیان (LTMS^۳) و سامانه مدیریت یادگیری رایادرس (rayadars^۴) و سامانه مدارس یادگیرنده مرآت (meraat^۵) می‌باشد.

نگاهی به پیشینه پژوهش

در سال ۱۳۹۱، پژوهشی توسط حیدری نژاد و همکاران در مورد تأثیر دوره‌های آموزش ضمن خدمت بر توانمندسازی دبیران تربیت مربی درس تربیت بدنی انجام گرفت. نتایج مشخص کرد که با برگزاری دوره‌های ضمن خدمت مرتبط با تربیت بدنی، منجر به افزایش توانمند سازی دبیران این رشته شده بود (Heydarinejad et al, 2011). سجادی و همکاران (۱۳۹۳)، در زمینه آسیب شناسی دوره‌های کارورزی و همچنین آموزش‌های ضمن خدمت در نیروهای آموزشی آموزش و پرورش خراسان رضوی پژوهشی انجام دادند. نتایج مشخص کرد که آسیب‌ها شامل: عوامل منفی مؤثر بر یادگیری (محتوا، مکانات و تجهیزات آموزشی، زمان و مکان آموزش، ارزشیابی و بازخورد) بوده و

-
1. Teachers Professional Skills
 2. Teaching
 - 3 . Learning Techers Management System (LTMS)
 4. Rayadars. Lms (Learning Management System)
 - 5 . School that Learn System

دارای پیامدای منفی (دید و نگرش منفی، بی انگیزگی شرکت در دورها، اتلاف وقت، کاهش سطح و کیفیت تدریس) برای معلمان بوده است (Sajjadi et al, 2013). حکیم زاده و همکاران در سال ۱۳۹۴، پژوهشی در خصوص بررسی وضعیت دوره‌های مجازی ضمن خدمت فرهنگیان شهر دهلران انجام دادند. نتایج نشان داد که عدم تدارک زیرساخت‌ها و امکانات لازم، عدم اثربخشی دوره‌های آموزش مجازی نسبت به دوره‌های حضوری از آسیب‌ها و چالش‌های موجود بودند.

همچنین همخوانی دوره‌های آموزش ضمن خدمت با نیازهای فرهنگیان و کسب مهارت‌های لازم برای استفاده اثربخش از دوره‌های آموزش مجازی ضمن خدمت را می‌توان به دیده فرصت نگریت (Hakimzadeh et al, 2014). دارایی نژاد و امانی در سال ۱۳۹۴، در زمینه آسیب شناسی دوره‌های مهارت آموزی مرتبط با آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان استان ایلام پژوهشی انجام دادند. نتایج نشان داد که کمبود امکانات برگزاری، عدم تناسب محتوی دوره‌های ضمن خدمت با نیازهای فرهنگیان مورد توجه قرار نگرفته‌اند و مؤثر بودن سطح علمی و آموزشی مدرسان در رفع نیازهای علمی آنها مورد تأیید معلمان بودند (Darabi Nazhad & Amani, 2014).

پژوهشی در سال ۱۳۹۴، پژوهشی توسط بهرامی و حسینی در مورد رابطه آموزش ضمن خدمت با میزان خلاقیت در تدریس معلمان انجام گرفت. نتایج تعیین کرد که شرکت معلمان در برنامه‌های کلاس‌های ضمن خدمت مجازی و حضوری با میزان افزایش خلاقیت آنان در تدریس مرتبط است (Bahrami & Hossini, 2014). غلامی و رشید نهال در سال ۱۳۹۷، پژوهشی با هدف بررسی نقش آموزش‌های مجازی در اثربخشی معلمان انجام دادند. نتایج مشخص کرد که آموزش‌های مجازی در قالب دوره‌های کارآموزی، پودمانی و آموزش ضمن خدمت تخصصی به عنوان عامل اثربخش نظام آموزشی مؤثر بر توانمندسازی علمی معلمان بود و فرصت‌های مناسبی از لحاظ شناخت معلمان با الگوها و روش‌های نوین یاددهی- یادگیری و فرایند تدریس اثربخش و کارآ و نحوه سنجش و ارزشیابی مداوم و صحیح از میزان آموخته‌های دانش آموزان فراهم نمود (Gholami & Rashidi, 2017).

رحمت زهی و همکاران در سال ۱۳۹۷، در خصوص ارزیابی اثربخشی دوره‌های مهارت آموزی عملی تدریس اثربخش ضمن خدمت معلمان پژوهشی انجام دادند. نتایج نشان داد که مبتنی بودن بر نیازها و پیش دانسته‌های معلمان برای رشد و توسعه مهارت‌های تدریس مهم بوده و دوره‌های ضمن خدمت منجر به رشد حرفه‌ای تدریس و شخصیتی معلمان می‌شود و در نتیجه باعث بهبود شاخص بهره‌وری و افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان هم خواهد شد (Rahmat Zahi et al, 2017). پژوهشی توسط احمدی در سال ۱۴۰۰ در مورد واکاوی دغدغه معلمان از آموزش مجازی صورت گرفت. نتایج نشان داد که مشکلات آموزش مجازی در زمینه نحوه تدریس برای معلمان در

ایام شیوع کرونا شامل مواردی همچون: عدم آشنایی آنان با اصول و مبانی آموزش‌های مجازی، نبود روش واحد مناسب برای آموزش و تدریس مجازی، نبود منابع مناسب، نبود نرم افزار مناسب، عدم انتقال مفاهیم و محتوای کتب درسی بصورت صحیح به دانش آموزان، عینی نبودن محتوا، عدم ارتباط مستقیم معلم با دانش آموزان و والدین، درگیر شدن والدین با امر آموزش و عدم انجام صحیح آن، محروم شدن دانش آموزان از جو تربیتی مدرسه و در نهایت ناکافی بودن برگزاری دوره‌های ضمن خدمت تخصصی بصورت مجازی مرتبط با آموزش و نحوه تدریس مجازی برای معلمان بودند (Ahmadi, 2021).

پژوهشی توسط ده حلاجی در سال ۱۴۰۲ در مورد تأثیر آموزش ضمن خدمت بر عملکرد حوزه تدریس معلمان انجام گرفت. نتایج مشخص که با آموزش ضمن خدمت و نظارت صحیح بر دوره‌های آن و ارائه محتواهای متناسب با نیازهای معلمان می‌توان رضایت آنها از آموزش را افزایش داده و عملکرد شغلی آنها را بهبود بخشید (Deh Halaji, 2023).

در سال ۲۰۰۹، پژوهشی توسط فردیگ و همکاران، استانداردهای آموزش مجازی برای تربیت معلمان و نقش دوره‌های ضمن خدمت مجازی و کارآموزی مداوم در این زمینه برای رشد و توسعه حرفه‌ای آنان صورت گرفت. نتایج نشان داد که گسترش و اجرای استانداردهای دوره‌های آموزشی ضمن خدمت، توجه به تنوع دوره‌ها متناسب با سطح علمی و تحصیلاتی معلمان، توجه به زمان مناسب برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی حین خدمت و نحوه سنجش و ارزشیابی از آموخته‌های معلمان از برگزاری این دوره‌ها از مهمترین اقدامات عملی بود (Ferdig et al, 2009).

آزکان و کاسلر در سال ۲۰۰۹، پژوهشی در زمینه ارزشیابی نظام یادگیری الکترونیکی معلمان در قالب ارائه دوره‌های آموزشی به آنان انجام دادند. نتایج نشان داد که کیفیت سیستم، کیفیت خدمات، کیفیت محتوا، کیفیت کارورزی و کارآموزی؛ چشم انداز یادگیرنده، نگرش آموزش دهنده و موضوع پشتیبانی از عناصر مهم ارزشیابی محسوب می‌شوند و نقش مهمی در کاهش آسیب‌ها در این خصوص دارند (Ozkan & Koseler, 2009).

آلتان در سال ۲۰۱۱، به بررسی تأثیر دوره‌های کارآموزی و ضمن خدمت بر روی توسعه حرفه‌ای معلمان پرداخت. نتایج نشان داد که در آموزش دوره‌های کارآموزی و ضمن خدمت به معلمان باید توجه را به سمت ارائه دوره‌های مدرسه محور، توسعه حرفه‌ای و تاریخی متناسب با نیازهای معلمان، ارائه دوره‌های عملی مهارت‌های تدریس در کلاس درس، برنامه‌های رشد تفکر حرفه‌ای و انتقادی و گسترش برنامه‌های مهارت ورزی آموزش مجازی و از راه دور جلب کرد (Altun, 2011). در سال ۲۰۱۱، نیکا به بررسی فرصت‌های آموزش‌های الکترونیکی در قالب دوره‌های آموزشی برای معلمان پرداخت. نتایج نشان داد که دسترسی سریع به انواع آموزش‌های ضمن خدمت تخصصی بصورت

مجازی، سودمندی و از بین بردن محدودیتهای زمانی و مکانی آموزش و افزایش سطح دانش و مهارت معلمان در زمینه کاری از فرصت‌ها بودند (Nneka, 2011).

رولاندو و لوز در سال ۲۰۱۴، در زمینه تأثیر دوره‌های ضمن خدمت مجازی بر بهبود یادگیری برنامه‌های مهارت محوری برای معلمان، پژوهشی انجام دادند. نتایج نشان داد که دوره‌های ضمن خدمت مجازی باعث افزایش سطح دانش، بهبود عملکرد تدریس و روش‌های تدریس معلمان و توسعه حرفه‌ای آنان در زمینه مشارکت آنلاین و به روز می‌شود. آسیب‌ها هم شامل: محدودیت‌های دسترسی مستقیم و همیشگی به وب و پروفایل شخصی و کمبود زمان آزمون‌های دوره‌های آموزش و یادگیری ضمن خدمت مجازی بودند (Rolando & Luz, 2014).

در سال ۲۰۱۴، پژوهشی توسط باندو و لی در مورد اثرات و چالش‌های برگزاری دوره‌های مختلف ضمن خدمت انجام گرفت. نتایج نشان داد که کمبود امکانات نرم افزاری کلاس‌ها و سطح پایین علمی برخی از مدرسان دوره‌های ضمن خدمت از عمده‌ترین چالش‌ها بود (Bando & Li, 2014). در سال ۲۰۱۸، پژوهشی توسط آیواز تونسل و کوبانگلو در زمینه نقش آموزش‌های ضمن خدمت برای معلمان انجام گرفت.

نتایج مشخص کرد که این آموزش‌ها در ارتقای کیفیت آموزش و پرورش از جمله تدریس و مهارت‌های معلمان، اثر بخش و ضروری بود (Ayvaz-Tuncel & Cobanglu, 2018). پژوهشی توسط تیجانی و همکاران، در سال ۲۰۲۱ در مورد برگزاری دوره‌های آموزشی معلمان با هدف بهبود وضعیت مهارت‌های تدریس آنان با استفاده از پروژه آموزش مجازی STEM در دوران شیوع کرونا صورت گرفت. نتایج نشان داد که پروژه STEM که با هدف حمایت و آماده سازی آموزش‌های ضمن خدمت طراحی شده بود توانست باعث افزایش مهارت‌های تدریس و شناخت بیشتر معلمان با ابزارها، روش شناسی و رویکردهای نوین آموزشی شود و فرصت‌هایی برای دسترسی سریع و آنلاین به محتوا و آزمون‌های دوره‌های آموزشی و بازخورد فوری، یادگیری مداوم و رشد و توسعه حرفه‌ای آموزش و تدریس مجازی معلمان برای بهبود امر فرایند یادگیری دانش آموزان فراهم نماید (Tijani et al, 2021).

در سال ۲۰۲۴، پژوهشی توسط کاماری ماها را در مورد شناسایی چالش‌ها از دیدگاه معلمان انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که طولانی بودن برگزاری برخی دوره‌ها، منابع مطالعاتی محدود، نفوذ سیاسی و محدودیت مالی مؤسسات برگزار کننده دوره‌های ضمت خدمت از چالش‌ها بود (Kumar Mahara, 2024). در پایان باید گفت: با مطالعه و بررسی پیشینه های داخل و خارج کشور، بین نتایج این تحقیقات با همدیگر، همخوانی و تناسب نسبتاً خوبی وجود دارد. جنبه نوآورانه بودن پژوهش حاضر است که به بررسی فرصت‌ها و آسیب‌ها در قالب چالش‌های سه سامانه پرترفدار

فرهنگیان که به صورت مجازی دوره‌های ضمن خدمت را ارائه می‌دهند می‌پردازد و به دنبال بررسی اثربخشی این سامانه‌ها بر روی مهارت‌های حرفه‌ای تدریس آنان است.

روش شناسی

این پژوهش از نوع تحقیقات کاربردی^۱ و به روش توصیفی- پیمایشی^۲ بوده و ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه^۳ محقق ساخته بوده و جامعه آماری^۴ هم شامل کلیه دبیران شاغل (مرد و زن) درس مطالعات اجتماعی در مقطع متوسطه اول و دوم در شهرستان‌های حوزه جنوب (آبدانان، دره شهر، بدره و دهلران) استان ایلام^۵ که حداقل ۳ دوره ضمن خدمت را در سامانه (LTMS) و سامانه (rayadars) و سامانه (meraat) در طول سال تحصیلی ۱۴۰۲/۱۴۰۳ گذرانده‌اند، می‌باشد. حجم جامعه ۲۵ نفر بوده و حجم نمونه با استفاده از روش جدول کرجسی و مورگان^۶ تعداد ۲۴ نفر تعیین شد و با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای^۷ تعداد ۱۲ مرد و ۱۲ زن به عنوان نمونه انتخاب شدند. روایی محتوایی و صوری پرسشنامه با استفاده از نظر جمعی از متخصصان و کارشناسان دوره‌های آموزش ضمن خدمت مجازی به دست آمد و پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۸۸٪ تعیین شد.

یافته‌ها

ابتدا در زمینه شناخت آسیب‌های سامانه آموزش ضمن خدمت (LTMS) و سامانه رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat)، سوالی باز پاسخ و کلی با همین عنوان که (به نظر تان مهمترین آسیب‌ها در قالب تهدیدها یا چالش‌های در کنار فرصت‌ها اساسی سامانه آموزش ضمن خدمت LTMS و سامانه رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) کدامند؟) برای دبیران درس مطالعات اجتماعی مطرح شده بود. علاوه بر این تجزیه و تحلیل داده‌ها، مربوط به معیارهای ۶ گانه یعنی زمینه‌های هدف، محتوا، فعالیت‌های یادگیری، راهبردهای یاددهی- یادگیری، زمان، نظارت و ارزشیابی، سوالاتی به صورت پرسشنامه‌ای با دبیران درس مطالعات اجتماعی به صورت ارسال پرسشنامه الکترونیکی به شبکه اجتماعی واتساپ تلفن همراه و شبکه شاد آنان استخراج شده و

1. Applide Researchs
2. Survey- Descriptive Metohd
3. Questionnaire
4. Stitistical Puplution
5. Ilam Province
6. Krejcie and Morgan
7. Cluster Sampling

سپس ارسال گردید و از شاخص‌های آمار توصیفی نظیر: فراوانی و درصد و میانگین متغیرها بهره گرفته شده است.

جدول ۱: به نظر شما تا چه میزان از نظر هدف (پاسخگویی به نیازهای آموزشی کاربران، رشد حرفه‌ای و افزایش مهارت‌های شناختی دبیران در تدریس) سامانه (LTMS) و سامانه (rayadars) و سامانه (meraat) توانسته‌اند عملکرد خوبی داشته باشند؟

گزینه	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	جمع
فراوانی	۶	۱۳	۲	۳	۲۴ نفر
درصد	۲۰٪	۶۶٪	۴٪	۱۰٪	
جمع					۱۰۰٪

از آنجایی که گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد بیشترین فراوانی را دارد، پس دبیران درس مطالعات اجتماعی معتقدند که سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) توانسته‌اند در زمینه برآورده شدن اهداف مورد نظر، خوب عمل کنند.

جدول ۲: تا چه میزان محتوای ضمن خدمت در سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) دربرگیرنده دانش و شناخت معتبر، میراث ارزشمند، به روز و مسئله محور بودن و رشد مهارت‌های حرفه‌ای تدریس بوده‌اند؟

گزینه	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	جمع
فراوانی	۷	۱۵	۲	۰	۲۴ نفر
درصد	۲۹٪	۶۵٪	۹٪	۰٪	
جمع					۱۰۰٪

از آنجا که گزینه زیاد و خیلی زیاد بیشترین فراوانی را دارد، پس دبیران درس مطالعات اجتماعی معتقدند که محتوای سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) مناسب بوده‌اند.

جدول ۳: چقدر شما به عنوان یک معلم در فعالیت‌های یادگیری (تعاملات دوسویه با مدرس و مدیر دوره ضمن خدمت، امکان کسب تجارب جدید، پرسش و پاسخ، پرورش مهارت‌های جدید و کسب سبک‌های یادگیری متنوع، حل تمرینات و تکالیف متعدد و به روز، ایجاد فرصت‌های متنوع یادگیری مستمر) در سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) مشارکت داشته‌اید و آیا سامانه‌ها توانسته‌اند انتظارات شما را برآورده سازند؟

گزینه	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	جمع
فراوانی	۱	۴	۱۱	۸	۲۴ نفر

درصد	۵٪	۱۹٪	۴۱٪	۳۵٪	
جمع					۱۰۰٪

از آنجایی که گزینه کم و خیلی کم، بیشترین فراوانی را دارد، پس دبیران درس مطالعات اجتماعی معتقدند که کمتر در فعالیتهای یادگیری شرکت داشته‌اند و سامانه (LTMS)، رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) انتظارات مربوط به یادگیری فعال را برای معلمان برآورده نساخته‌اند.

جدول ۴: تا چه میزان سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) توانسته‌اند راهبردهای یاددهی-یادگیری (روش‌های گوناگون یادگیری محتوا، فرصت تصمیم گیری، رشد سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی، ارتباط، گفتگو و اظهار نظر) را برای شمای دبیر مهیا کنند؟

گزینه	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	جمع
فراوانی	۱۰	۸	۴	۲	۲۴ نفر
درصد	۴۵٪	۳۵٪	۱۵٪	۵٪	
جمع					۱۰۰٪

از آنجایی که گزینه خیلی زیاد و زیاد، بیشترین فراوانی را دارد، پس دبیران درس مطالعات اجتماعی معتقدند که سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) توانسته‌اند راهبردهای یاددهی-یادگیری را برای معلمان مهیا کنند.

جدول ۵: تا چه میزان سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) توانسته‌اند از لحاظ زمان (برگزاری دوره‌ها در کوتاه مدت و فشرده، ثبت نمرات، انعطاف پذیری در مدت زمان لازم و کافی، آرامش، استمرار و پیوستگی در پاسخ به سؤالات آزمون‌ها) خوب عمل نمایند؟

گزینه	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	جمع
فراوانی	۰	۳	۱۶	۵	۲۴ نفر
درصد	۰٪	۱۰٪	۷۵٪	۱۵٪	
جمع					۱۰۰٪

از آنجایی که گزینه کم و خیلی کم، بیشترین فراوانی را دارد، پس دبیران درس مطالعات اجتماعی معتقدند که از نظر آنان از لحاظ زمان (برگزاری دوره‌ها در کوتاه مدت و فشرده، ثبت نمرات، انعطاف پذیری در مدت زمان لازم و کافی، استمرار و پیوستگی در پاسخ به سؤالات آزمون‌ها)، سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) خوب عمل نکرده‌اند.

جدول ۶: تا چه میزان سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) توانسته‌اند از لحاظ نظارت و ارزشیابی (اصلاح و بازنگری برنامه‌ها، استمرار و مداومت، ارزیابی کمی و کیفی (ترکیبی)، ارائه انواع بازخورد، برگزاری دوره‌های جبرانی مداوم با سطح دانش، تحصیلات و توان هر کاربر، نوآوری در ایجاد روش‌های ارزشیابی، کاربرد انواع روش‌های ارزشیابی و همچنین ارزیابی از عملکرد و نظارت بر خود، به خوبی عمل نمایند؟

گزینه	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	جمع
فراوانی	۳	۲	۱۱	۸	۲۴ نفر
درصد	۱۶٪	۱۲٪	۵۰٪	۲۲٪	
جمع					۱۰۰٪

از آنجایی که گزینه کم و خیلی کم، بیشترین فراوانی را دارد، پس دبیران درس مطالعات اجتماعی معتقدند که از نظر آنان از لحاظ نظارت و ارزشیابی سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) به خوبی عمل نکرده‌اند.

جدول ۷: تا چه میزان سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) توانسته‌اند شناخت شما را از انواع مهارت‌های حرفه‌ای تدریس (قبل از تدریس، حین تدریس و پس از تدریس) نظیر: طرح درس، تعیین هدف‌های آموزشی، ارزشیابی تشخیصی، تکوینی، پایانی، روش‌های خلاقانه و متنوع تدریس، الگوهای تدریس، ارتباط و مدیریت کلاس درس و در نهایت ارائه انواع تکالیف و بازخوردهای متنوع مهارت محور، بهبود و ارتقاء دهند؟

گزینه	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	جمع
فراوانی	۶	۱۳	۳	۲	۲۴ نفر
درصد	۲۳٪	۵۰٪	۱۵٪	۱۲٪	
جمع					۱۰۰٪

از آنجایی که گزینه زیاد و خیلی زیاد، بیشترین فراوانی را دارد، پس دبیران درس مطالعات اجتماعی در مجموع معتقدند سامانه (LTMS) و رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) توانسته‌اند شناختی از انواع مهارت‌های حرفه‌ای تدریس را در حد نسبتاً مطلوبی برای دبیران بهبود و ارتقاء دهد.

نتیجه‌گیری، پیشنهادات و محدودیت‌ها

دوره‌های آموزش ضمن خدمت عموماً در آموزش و پرورش کشور برای افزایش توانمندی‌های معلمان و کارکنان و بروزرسانی اطلاعات و افزایش مهارت‌های حرفه‌ای و شغلی آنان ارائه می‌شود و به عنوان

یکی از مهم‌ترین ابزارهای رسیدن به معلم تراز جمهوری اسلامی ایران و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در زمینه توسعه حرفه‌ای مهارت‌های گوناگون و ساحت‌های تربیتی شش گانه در سند تحول بنیادین در جهت رسیدن به رویکرد تحول گرایی قلمداد می‌شود. سامانه جامع مدیریت یادگیری و آموزش فرهنگیان (LTMS) به عنوان رسمی‌ترین، پرتعدادترین، در دسترس‌ترین و به روزترین سامانه آموزش ضمن خدمت مجازی برای کلیه فرهنگیان مطرح می‌باشد.

سامانه رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) هم به عنوان زیر مجموعه‌های از سیستم مدیریت یادگیری (LMS) می‌باشد که رویکردی چند مرحله‌ای و دوره‌ای برای کاربران فرهنگی با محتوایی گسترده دارد. در بررسی نتایج این پژوهش، مشخص شد که از نظر هدف، محتوا، راهبردهای یاددهی و یادگیری و میزان ارتقاء مهارت‌های حرفه‌ای تدریس دبیران درس مطالعات اجتماعی در جهت کارایی و اثربخشی تدریس دبیران درس مطالعات اجتماعی توسط سیستم‌های مجازی ضمن خدمت‌های مذکور در حد مطلوب و در حد مقاس خیلی زیاد و زیاد و با محاسبه میانگین ۲۲/۲ درصد بوده است اما از نظر میزان فعالیت‌های مختلف یادگیری و تعاملات دوسویه و متقابل، زمان و نظارت و ارزشیابی دوره‌های مجازی ضمن خدمت مذکور در حد نامطلوب و در مقیاس کم و با محاسبه میانگین ۲۲ درصد بوده است. همچنین در بررسی تأثیر سامانه‌های مجازی ضمن خدمت در قالب بررسی آن از نظر دبیران درس مطالعات اجتماعی یعنی تهدیدها در قالب بررسی چالش‌ها (آسیب‌ها) دوره‌های آموزش ضمن خدمت بیشتر مربوط به ابعاد فنی، نظارتی، ارزشیابی، برنامه ریزی زمانی و همچنین نبود زیرساخت‌های قوی فناوری اطلاعات و ارتباطات بوده که جا دارد مسئولان و دست اندرکاران قدمی در حل این آسیب‌ها بردارند.

نتایج این پژوهش با تحقیقات حکیم زاده و همکاران (۱۳۹۴)، غلامی و رشید نهال (۱۳۹۴)، احمدی (۱۴۰۰)، ده جلاچی (۱۴۰۲)، فردیگ و همکاران (۲۰۰۹)، آژکان و کاسلر (۲۰۰۹)، آلتان (۲۰۱۱)، رولاندو و لوز (۲۰۱۴) و تیجانی و همکاران (۲۰۲۱) همخوانی و مطابقت نزدیکی دارد. در پایان برای رضایت مندی و کارایی و اثربخشی جامعه دبیران درس مطالعات اجتماعی از دوره‌های مجازی ضمن خدمت و تحول گرایی در این حوزه، می‌توان راهکارهایی همچون: استفاده از نظر کارشناسان و متخصصان در مورد بروزرسانی دوره‌ها و سؤالات آزمون‌ها مناسب با سطح توانمندی‌ها و تحصیلات فرهنگیان و تطبیق با رشته‌های تخصصی- شغلی آنان در سامانه (LTMS) و سامانه رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) همچنین مشوق‌ها و حمایت‌های فناورانه از فرهنگیان متقاضی دوره‌های ضمن خدمت از طریق: رایگان نمودن برخی از دوره‌ها و یا ارائه بسته‌های اینترنتی رایگان و یا با تخفیف و در نهایت توسعه پهنای باند اینترنت و دسترسی ساده و سریع به آن و همچنین افزایش کیفیت مدرسان و مدیران دوره‌های ضمن خدمت مجازی ارائه نمود. در پایان باید

گفت: بین نتایج این پژوهش با پیشینه پژوهش، همخوانی نسبتاً نزدیکی وجود داشته است. همچنین مشخص شد که سامانه (LTMS) و سامانه رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) در زمینه‌های هدف، محتوا و راهبردهای یاددهی - یادگیری و فعالیت‌های مختلف یادگیری از نظر دبیران درس مطالعات اجتماعی، عملکرد مطلوبی داشته‌اند. همچنین دوره‌های آموزش ضمن خدمت مجازی سامانه (LTMS) و سامانه رایادرس (rayadars) و سامانه (meraat) توانستند بطور نسبتاً مطلوبی باعث شناخت بیشتر معلمان از انواع مهارهای حرفه‌ای تدریس دبیران درس مطالعات اجتماعی نظیر: طرح درس، تعیین هدف‌های آموزشی، ارزشیابی تشخیصی، تکوینی، پایانی، آشنایی با روش‌های خلاقانه و متنوع تدریس، الگوهای تدریس، ارتباط و مدیریت کلاس درس و در نهایت ارائه انواع تکالیف و بازخوردهای متنوع و مهارت محور شوند.

در پایان با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود: برای افزایش فرصت‌ها سامانه‌های ضمن خدمت مجازی فرهنگیان به مواردی همچون: تغییرات مثبت در قوانین و مقررات آموزشی و محتوایی سامانه‌های ضمن خدمت مجازی، افزایش رشد جامعه هدف و هرم جمعیتی استفاده کنندگان از سامانه‌ها، پیشرفت فناوری و ایجاد مشتریان و متقاضیان جدید و توجه به نیازها و درخواست‌های جدید و مطالبه دبیران و تقویت رابطه با سایر نهادها و سازمان‌ها توجه نمود و همچنین در زمینه‌های طرح درس، تعیین هدف‌های آموزشی، سنجش و ارزشیابی، آشنایی با روش‌های و الگوهای خلاقانه و متنوع تدریس مجازی، ارتباط و مدیریت کلاس درس و ارائه انواع تکالیف مهارت محور از روش‌ها و فنون به روز و تجارب کشورهای پیشرفته در زمینه سامانه‌های ضمن خدمت مجازی برای دبیران الگو برداری کرد. همچنین پیشنهاد می‌شود برای کاهش تهدیدها سامانه‌های ضمن خدمت مجازی فرهنگیان به مواردی همچون: تغییرات تنوع محور و مطلوب در جذب قوانین و مقررات سخت افزاری و نرم افزاری جدید و کیفیت محور و توجه به سلیقه و خواست دبیران توجه نمود و دوره‌ها را فشرده سازی کرد. بر تعامل مدرسان با فراگیران و کیفیت دوره‌ها در مقابل کمیت آنها بیشتر توجه نمود و سؤالات آزمون دوره‌ها را استاندارد سازی متناسب با رشته و مدرک تحصیلی دبیران تطبیق داد و از لحاظ فنی سامانه‌ها را برای پرداخت آنلاین هزینه‌های دوره‌ها بروزرسانی نمود و تمهیدات زیر ساختی را فراهم ساخت. از محدودیت‌های پژوهش این بود که برخی از دبیران در پاسخ به سؤالات پرسشنامه امتناع می‌کردند که به ناچار به دبیرانی که تمایل داشتند که پرسشنامه را تکمیل نمایند، پرسشنامه ارسال شد. این امر محدودیت‌ها و مشکلاتی همچون: هدر رفتن وقت و انرژی محقق ایجاد نمود.

مشارکت نویسندگان: تمامی کارهای انتخاب موضوع و ویرایش مقاله حاصل کار هر سه نویسنده است.

تشکر و قدردانی: از کارشناسان نیروی انسانی و ضمن خدمت ادارات مختلف شهرستان‌ها و مناطق هدف آموزش و پرورش استان ایلام به جهت مشارکت و در اختیار گذاشتن اطلاعات مورد نیاز ممنونم.

تعارض منافع: هیچ گونه تعارض منافع وجود ندارد.

Reference

- Abtahi, S., H. (2013). *Training and improvement of human capital*, Tehran: Publications of Organization for Development and Modernization of Industries of Iran (In Persian).
- Ahmadi, L. (2021). Analyzing teachers' concerns about virtual education in secondary school (a phenomenological study). *Journal of a new approach in educational sciences*, 4(1), 41-35. (In Persian).
- Alipour, M., & G, S., A. (1401). Investigating and comparing the effectiveness of virtual and face-to-face in-service training for teachers based on Kirkpatrick's model. *Teacher's Professional Development Quarterly*, 7(1), pp. 31-45. (In Persian).
- Altun, T. (2011). INSET (In-service Education and Training) and Professional Development of Teachers: A Comparison of British and Turkish Cases. *US-China Education Reviews*, 6, 846-858.
- Ayvaz-Tuncel, Z., Cobanglu, F. (2018). In- Service Teacher Training: Problems of the Teachers as Learners. *International Journal of Instruction*, 11(4), 159-174.
- Bahrami, B., Hosseini, A. (2014). Investigating the relationship between in-service training programs and the level of creativity in the teaching of teachers from their schools in the academic year of 2011-2013. *Quarterly Journal of New Research in Human Sciences*, 1(4), 161-182. (In Persian).
- Bando, R., Li, X. (2014). *The Effect of the In-Service Teacher Training as a Second Language*. IDB Publications.
- Clandra, B., Puvirajah, A. (2014). Teacher Practice in Multi User Virtual Environments A Fourth Space. *TECH TRENDS*, 58(6), 29-35.
- Gholami, B., Rashid Nahal, M. (2017). Investigating the role of virtual education in the effectiveness of the educational system (case study of education teachers in Ilam province). *The Third National Conference on Modern Researches in Education and Modern Researches*. (In Persian).
- Darabi Nezhad, T., Amani, T. (2014). Pathology of in-service courses for educators and providing appropriate solutions for effectiveness in Ilam province,

The Second National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies. (In Persian).

- Datta, D., Philips, M., Bywater, J.P., & Chiu, J. (2021). Virtual Pre-service and In-service Teacher Assessment and Feedback via Conversational Agents. *Proceedings of the 16th Workshop on Innovative Use of NLP for Building Educational Applications*, 185-198.

- Deh Halaji, A. (2023). The impact of in-service training on teachers' performance. *The first International Conference of Social Sciences, Sociology and Education with a Forward-looking Approach.* (In Persian).

- Ernest, P., Guitert Catusus, M., Refine, H., & Sarah, H. (2013). Online Teacher Development: collaborating in a virtual learning environment. *Computer Associated Language Learning conference*

- Hakimzadeh, R., Malekipour, A., Malekipour, M., & Qasimpour, I. (2014). Examining the status of virtual courses of in-service education for educators (a case study of educators in Dehrlan region). *Journal of Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 5(4), 50-35. (In Persian).

- Heydarinejad., S. Bahrami., & M. Azmsha., T. (2011). Investigating the effect of in-service training courses on the empowerment of teacher training teachers. *Quarterly Journal of Applied Research in Sports Management*, 1(2), 88-81. (In Persian).

- Farsi Aliabadi, N., Natghi, F., & Saifi, M. (2016). Evaluation of curricula while serving primary school teachers in creating the necessary qualifications in teachers in order to realize the overall goal of the curriculum and educational programs of the course. *Family and Research Magazine*, 4(35), 65-85. (In Persian).

- Ferdig, R., Cavanaugh, C., Dipietro, M., & Wade Black, E. (2009). Virtual Schooling Standards and Best Practices for in-service Teacher Education. *Journal of Technology and Teacher Education*, 17(3), 121-134.

- Gholami, B., Rashid Nahal, M. (2017). Investigating the role of virtual education in the effectiveness of the educational system (case study of education teachers in Ilam province). *The Third National Conference on Modern Researches in Education and Modern Researches.* (In Persian).

- Kokoc, M., Ozlu, A., Comer, A., & Karla, H. (2011). Teachers views on the potential use of online in-service education and training activities. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 12(4), 68-87.

- Kumari Mahara, K. (2024). Receiving and Implementing In-Service Teacher Training Programmes: Identifying Challenges from Teachers Perspectives. *KMC Journal*, 6(1), 153-175.

- Mouw, J., Fokkens-Bruinsma, M., & Verheij, G.H. (2020). Using virtual reality to promote pre-service teachers classroom management skills and teacher resilience: A qualitative evaluation. *Sixth International Conference on Higher Education Advances*, 325-332.

- Nkechinyere Amadi, M. (2003). In-service Training and Professional Development of Teachers in Nigeria: Through Open and Distance Education. *Pre-service and In-service Teacher Training & Learning and Teaching Styles Conference*, 173-180.
- Nneka, H.E. (2011). Modeling LIS student's intention to adopt e-learning: A case from University of Nigeria Nsukka. *Library Philosophy and Practice e-journal*, 478-491.
- Ozkan, S., Koseler, R. (2009). Multi – dimensional Students Evaluation of E-Learning System in the Higher Education Context: An Empirical Investigation. *Computers & Education*, 53, 1285-96.
- Rahmat Zahi, K., Azarnoush, U., Akhawa, M., & Yaqoubi, M. (2017). Evaluating the effectiveness of holding in-service training courses for teachers in education. *The 11th International Conference on Psychology and Social Sciences*. (In Persian).
- Rolando, L.G.R., Luz, M.R.M.P. (2014). Learning With their Peers: Using a Virtual Learning Community to Improve an in – service Biology Teacher Education Program in Brazil. *Teaching and Teacher Education*, 44, 44-55.
- Sabzian, F., Ismail, Z., Mohamed Ismail, S.A.M., & Fathi Vajargah, K. (2013). The Pathology of Primary Teachers Professional in Iran. *International Journal of Applied Science and Technology*, 3(5), 87-93.
- Sajjadi, S.M.T., Kian, M., & Safai Mohd, S. (2013). Pathology of the phenomenon of education transfer service in education within the education organization (a case study of Khorasan Razavi province). *Education and Human Resources Development Quarterly*, 1(2), 1-24. (In Persian).
- Salah, M. (2003). The Pathology of Evaluation of Iran. *PhD Thesis of Historical Studies, University of Lorestan, Iran*.
- Sharifi, Z. (2023). Investigating the effect of in-service training for teachers in improving productivity in education, *The third National Conference of Applied Studies in Education Processes*. (In Persian).
- Siraj Aldini, M. F., Fathi, S., Amini, A., & Fathi, K. (2015). Investigating the role and impact of in-service training on the professional growth and performance of teachers, *The Third National Conference on Strategies for the Development and Promotion of Educational Sciences, Psychology, Counseling and Education in Iran* (In Persian).
- Tijani, B., Madurai. N., & Falade, T. (2021). Teacher Training during covid - 19: A case study of the virtual STEM project in Africa. *IEEE Global Engineering Conference*.
- Yazdani, F. (2013). Evaluating the effectiveness of the virtual education system while serving educators. *Information and Communication Technology Quarterly in Educational Sciences*, 5(2), 97-122. (In Persian).

- Yazdani, M. Yagoubi, J. (2016). The effect of service training courses on improving teachers' performance. *The First National Conference on the Application of Modern Research in Humanities*. (In Persian).